

Inspiratieboekje

Kersttijd

Sint **N**orbertusparochie

Inleiding

Op uitdrukkelijke vraag van enkele parochianen, ben ik afgelopen dagen weer aan de slag gegaan met het maken van een inspiratieboekje. Ditmaal voor de kersttijd. Velen kunnen door de beperkende coronamaatregelen niet vanuit het eigen vertrouwde kerkgebouw deelnemen aan de rijkdom van de liturgie. Dit inspiratieboekje kan het gemis niet teniet doen, maar kan wel een stukje houvast en inspiratie geven in deze bijzondere liturgische tijd.

In de huidige Romeinse ritus van de Katholieke Kerk worden de twee grootste hoogfeesten, Kerstmis en Pasen, niet op slechts één dag gevierd. De rijkdom van deze twee hoogfeesten is zo groot, dat zij gespreid over acht dagen wordt gevierd. Dat noemen we een octaaf. Een octaaf is in de christelijke liturgie een achtdaagse feestperiode (afkomstig van het Latijnse getal *octo*, hetgeen acht betekent). Het Kerstoctaaf start met de vespers of vigiliemis van 24 december en loopt door tot en met de avond van 1 januari. Kerstmis is de eerste dag van het Kerstoctaaf. Op de tweede dag onder het octaaf van Kerstmis (26 december) wordt het feest van de allereerste heilige martelaar na Jezus' verrijzenis, Stefanus, gevierd. Kerstmis kan niet losgekoppeld van Pasen, zo beleefde men al heel vroeg in de Kerk. Ook op de derde en vierde dag onder het kerstoctaaf worden feesten gevierd: op 27 december de apostel en evangelist Johannes en op 28 december de heilige Onnozele Kinderen. Beide feesten worden op bijzondere wijze verbonden met Kerstmis. Omdat 27 december in het jaar 2020 op een zondag valt, wordt in de liturgie op die dag voorrang gegeven aan het feest van de heilige Familie. Op de laatste octaafdag wordt het hoogfeest van Maria, Moeder van God gevierd. Het kerstoctaaf vormt de eerste periode van de kersttijd. De kersttijd loopt door tot en met de eerste zondag na 6 januari. Op 6 januari viert de Katholieke Kerk het hoogfeest van de Openbaring, in de volksmond Driekoningen genoemd. In Nederland wordt dit hoogfeest op de zondag na het feest van de heilige Familie gevierd. Op de eerste zondag daarna wordt het feest van de doop van de Heer gevierd: na Kerstmis en Driekoningen eigenlijk het derde openbaringsfeest. In dit inspiratieboekje sta ik met name stil bij de feesten en hoogfeesten in deze periode.

Ik wens u een inspirerende kersttijd toe!

Petra Versnel-Mergaerts

Zie: <http://www.orthodoxekerkbreda.nl/nieuwsberichten/kerstboodschap-van-z-em-aartsbisshop-gabriel/>

Met Kerstmis vieren wij het feest van de geboorte van Gods Zoon.

*Heer onze God, niemand heeft U ooit gezien.
In uw Zoon Jezus zijt Gij ons nabij gekomen;
Hij is uw licht in de duisternis, ons heil en onze vrede.*

uit: Altaarmissaal, p. 191.

Hoogfeest van Kerstmis

Kerststal

Moge je een beetje gelijken op de figuren uit de kerststal:

een beetje op Maria,
ingaaand op Gods aanbod om lief te hebben,
steeds dienstbaar aan anderen...

een beetje op Jozef,
dat je iets mag hebben
van de bescheidenheid en trouw
waarmee hij zijn verantwoordelijkheid heeft gedragen...

een beetje op de engelen,
boodschappers van goed nieuws,
van vrede, vreugde en geluk...

een beetje op de herders,
die hun schapen leiden en beschermen...

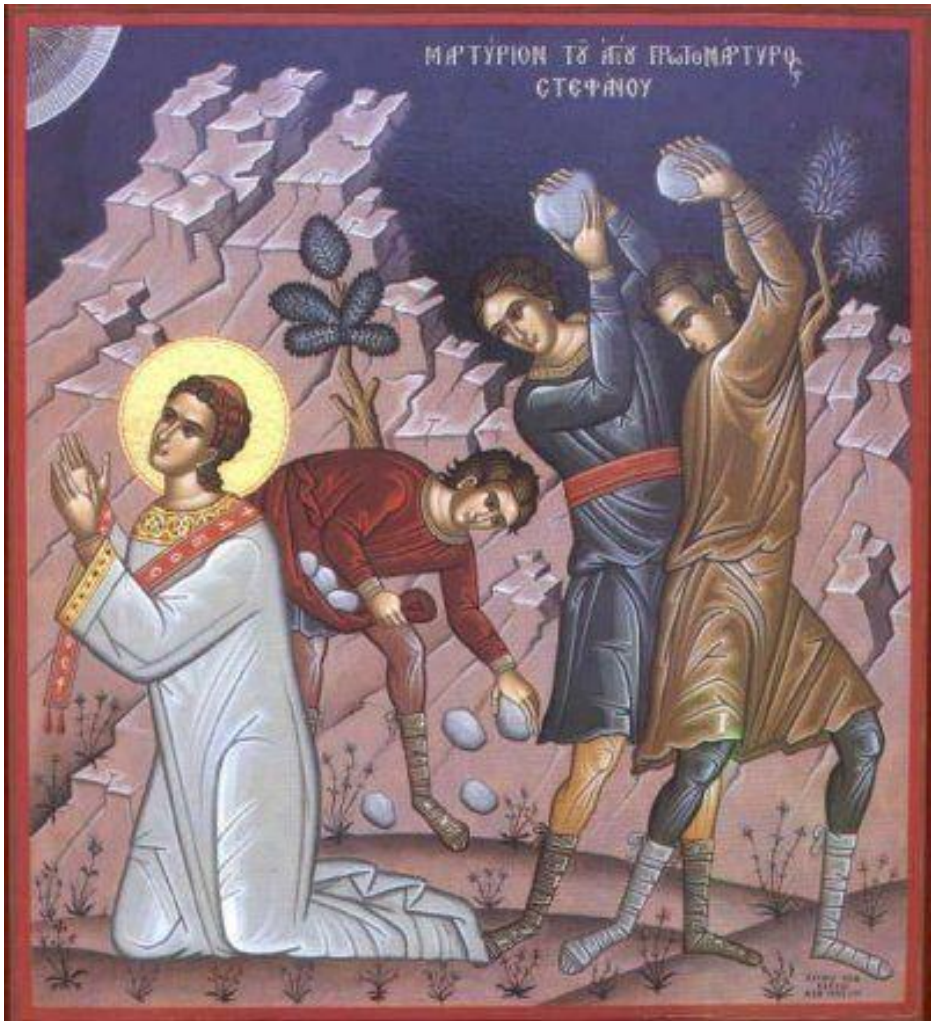
een beetje op de ezel,
één en al oor, luisterbereidheid en veel verdragend;
moge je ook iets hebben van zijn koppige trouw
om door te zetten op de goede weg...

een beetje op de os,
het dier dat trekt,
want trekkers zijn er nodig, voortrekkers en spoortrekkers...

en veel, heel veel op het Kind,
dat ook in jou iets mag doorstralen van het echte leven
en dat jouw liefde onweerstaanbaar wordt,
iedereen verwarmend.

Anoniem

in: Op weg naar Kerstmis 2014 (Heeswijk), p. 57.

Zie: <https://nl.pinterest.com/pin/329044316529554916/>

*Met de woorden van Psalm 31 bad Stefanus:
'Vertrouwwol leg ik mijn geest in uw handen, Heer.'*

Tweede kerstdag

Feest van de heilige Stefanus, eerste martelaar

26 december

De dag na het hoogfeest van Jezus' geboorte gedenkt de kerk de eerste christen die de marteldood is gestorven: Stefanus. Hij is door de apostelen uitgekozen om hen bij te staan in de diaconale zorg voor de armen. Hij is vol van geloof en heilige Geest. In het Bijbelboek Handelingen der Apostelen, hoofdstukken 6 en 7, kunnen we lezen hoe hij na een vurig getuigenis over zijn geloof in Jezus door een woedende menigte wordt gestenigd. De apostel Paulus is de eerste die Stefanus de naam getuige (martyr, waarvan het woord 'martelaar' is afgeleid) geeft (zie: Handelingen 22,20).

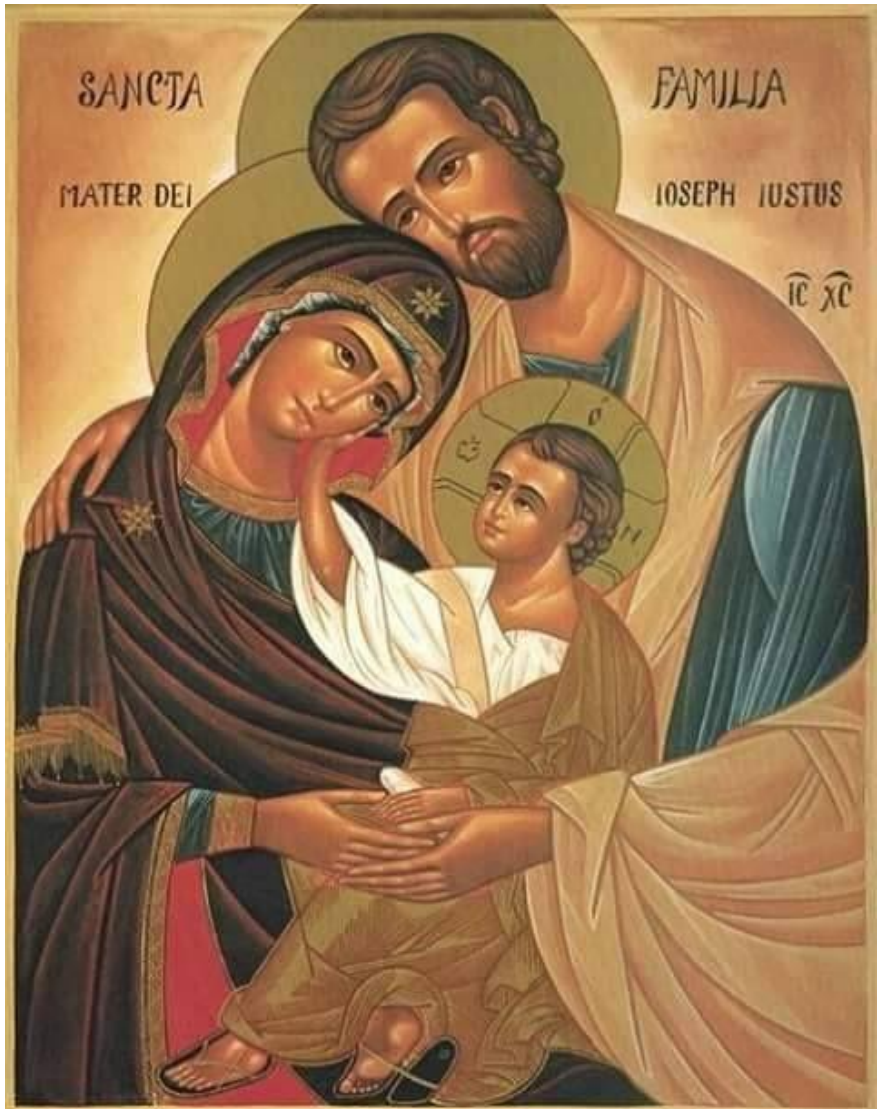
Het feest van de heilige Stefanus rukt ons onmiddellijk uit de romantiek van Kerstmis. Geloven in Jezus en Hem volgen blijken niet zonder risico te zijn. De eerste christenen hebben dit goed aangevoeld en vastgehouden. Op onze geloofsweg is het waardevol met de heilige Stefanus telkens opnieuw te bidden om het licht en de kracht van de heilige Geest.

Gebed

God van doden en van levenden,
Gij zijt een kwetsbare God
die in al uw tederheid ons nabij blijft
in leven en in sterven.
Mogen wij ook bij anderen blijven
zoals zij dat nodig hebben
in het jaar dat voor ons ligt. Amen.

Leonie van Straaten

in: Op weg naar Kerstmis 2011 (Heeswijk), p. 58.

Zie: <https://nl.pinterest.com/pin/858076535229302336/>

*Heer onze God, in het huis van Maria en Jozef
heeft uw Zoon warmte gevonden en geborgenheid.*

Feest van de heilige Familie, Jezus, Maria en Jozef

Menslief, ik hou van je

Je kunt niet leven zonder iemand die van je houdt
en die je dat ook van tijd tot tijd laat voelen,
zonder dat je erom vraagt!

Dit is zeer belangrijk in het huwelijk.

Dit is levensnoodzakelijk voor een kind, een bejaarde!

Voor een zieke is het een stuk gezondheid!

Voor de eenzame een stille troost!

Het hoeven geen dure attenties te zijn,
geen cadeaus die geld kosten.

Een geschenk wordt ook wel eens misbruikt
om mensen te sussen als er geen liefde meer is.

Echte liefde heeft duizend wegen naar het hart van de medemens.

Wegen, waarlangs je jezelf geeft, gratis!

Phil Bosmans

Gebed

Goede God, ik wil U bidden voor mijn kinderen:
behoud de liefde die er tussen ons bestaat,
wees ook bij hen als wij niet meer over hen kunnen waken.

Behoed hen voor tegenslag en moeilijke momenten.

Geef hen moed en kracht als zij een kruis moeten dragen.

Mijn kinderen zijn een waar geschenk voor me.

Ik ben U er dagelijks dankbaar voor.

Geef hen dezelfde liefde en kracht als U mij geeft.

Wees hun toevlucht.

Ik geef mijn kinderen in vertrouwen aan U.

Zegen ze door Jezus Christus, Uw Zoon en onze Heer. Amen

Bisdom Den Bosch; deze tekst is als gebedskaart te bestellen via

info@bisdomdenbosch.nl

Icoon van de evangelist Johannes en zijn schrijver Prochorus in de grot te Patmos, geschilderd door Wil Jansen

Zie: <https://www.egelstee.nl/werk-van-cursisten/>

Feest van de heilige Johannes, Apostel en evangelist

27 december

Johannes wordt in de Bijbel voorgesteld als de zoon van Zebedeüs en de broer van Jakobus. Hij is de jongste van de 12 apostelen. Zelf noemt hij zich 'de leerling die door Jezus bemind wordt' (Johannes 13,23 en 20,2). Bij het laatste avondmaal bevindt hij zich in de onmiddellijke nabijheid van de Heer, leunt hij tegen zijn borst. Met Petrus en Jakobus is hij aanwezig op belangrijke momenten in het openbare leven van Jezus: zo is hij getuige van de gedaanteverandering van Jezus boven op de berg Tabor, is hij aanwezig wanneer Jezus het dochtertje van Jaïrus uit de dood terugroept en is hij getuige van Jezus' doodsangst in de Hof van Olijven. Met moeder Maria staat hij als enige leerling onder het kruis van Jezus. En in de vroege morgen van de derde dag na Jezus' dood snelt hij met Petrus vooruit en komt als eerste bij het graf aan. De traditie vertelt dat Johannes het christelijk geloof heeft verkondigd in Efese en omstreken en na Hemelvaart en Pinksteren Maria in zijn huis te Efese heeft opgenomen.

Johannes wordt vaak voorgesteld met aan zijn voeten een arend, symbool van zijn verheven geest en de wijde vlucht der goddelijke genade. Hij wordt beschouwd als de auteur van het vierde evangelie en van het boek Apocalyps. Zijn evangelie is, anders dan de drie andere evangeliën, veel meer theologisch van inslag. Hij getuigt op bijzondere wijze van het mysterie van de menswording van God, van de twee-eenheid die Christus als mensenkind én zoon van God belichaamt. Daarom heeft zijn feest een plaats gekregen in het octaaf van Kerstmis.

Gebed uit het altaarmissaal

God, Gij hebt door de heilige apostel Johannes
de geheimen van uw Woord voor ons ontsloten.

Wij bidden U:

maak ons ontvankelijk om het mysterie te verstaan
waarvan hij de verkondiger bij uitstek is geweest. Amen.

Zie: <https://nl.pinterest.com/pin/329044316499959850/>

*Omwille van Christus zijn de onschuldige kinderen vermoord.
Nu volgen zij het Lam-zonder-gebrek en zeggen zonder ophouden:
Lof zij U, o Heer!*

Feest van de heilige Onnozele Kinderen, martelaren

28 december

Toen koning Herodes via de wijzen uit het Oosten vernam dat zij op zoek waren naar de pasgeboren koning der Joden en hij ontdekte dat deze in Bethlehem was te vinden, schrok hij hevig en droeg hij de wijzen op om op hun terugreis verslag uit te brengen van die koning. Na hun bezoek aan Jezus werden de wijzen echter in een droom gewaarschuwd niet terug te keren naar koning Herodes. Deze besloot, na vergeefs wachten, die pasgeboren koning uit te schakelen. Hij gaf het bevel om in Bethlehem en het gebied daaromheen alle jongens van 2 jaar en jonger te doden. In een droom door een engel gewaarschuwd was Jozef met zijn gezin tijdig vertrokken en uitgeweken naar Egypte.

Alleen de evangelist Matteüs heeft over deze kindermoord te Bethlehem geschreven. De 'onnozele' (lees: onschuldige) kinderen waren de eersten bloedige slachtoffers naar aanleiding van Jezus' geboorte. De Latijnse traditie eert hen als *Flores Martyrum*: 'uitspruitsels van de martelaren'.

Ook vandaag nog zijn veel onschuldige kinderen slachtoffer van oorlog, geweld, vervolging, uitbuiting en misbruik. Op deze dag kunnen wij niet voorbijgaan aan hun lijden en dood, is het waardevol al deze kinderen te gedenken en op te komen voor de kinderen die hetzelfde lot dreigen te ondergaan.

Gebed

Heer, wij bidden U in het bijzonder vandaag
voor alle onschuldige kinderen
die slachtoffer zijn van geweld en oorlog,
van uitbuiting en misbruik:
neem hen op in uw liefde,
laat hen bij U geborgen zijn.

En help ons opkomen voor alle huidige kwetsbare kinderen:
om een thuis waar zij liefdevol kunnen opgroeien. Amen.

*Moeder Gods van Korsoen
Zie: iconen Nelly Schut-Bal*

*Moge de Heer u zegenen en u beschermen,
moge de Heer het licht van zijn gelaat over u doen schijnen en u genadig zijn,
moge de Heer u zijn gelaat toewenden en u vrede geven. (Numeri 6,24-26)*

Hoogfeest van Maria, Moeder van God

1 januari

Litanie

Maria,

bron van vrede

allen: wees onze gids

voorbeeld van kracht

voorbeeld van moed

voorbeeld van standvastigheid...

moeder van de bevrijder

allen: bid voor ons

moeder van de thuislozen

moeder van de stervenden

moeder van de geweldlozen

moeder van moeders die ook weduwe zijn

moeder van de ongehuwde moeders

moeder van de politieke gevangene

moeder van de veroordeelde...

onderdrukte vrouw

allen: breng ons tot leven

bevrijdster van de onderdrukten

vrouw aan de rand van de samenleving

troosteres van de bedroefden

asielzoekster

eerste leerlinge

deelgenote van Christus' lijden

getuige van de Opstanding...

Gedeelten uit de litanie van Pax Christi USA (Generaal bestuur paters CMM)

Zie: monasteryicons.com

*Heer onze God,
over alle grenzen heen hebt Gij uw heerlijkheid geopenbaard.
De Wijzen uit het Oosten hebben uw ster gezien,
de volkeren der aarde hebben uw licht aanschouwd.*

Hoogfeest van de Openbaring des Heren

In het Latijn wordt het hoogfeest van de Openbaring des Heren *Epiphania Domini* genoemd. In de Grieks-Romeinse wereld werd het woord *epifaneia* gebruikt voor de zichtbare verschijning of manifestatie van de godheid om de mens te hulp te komen. Ditzelfde woord werd echter ook gebruikt om de feestelijke aankomst van de keizer – die toen als een god werd vereerd – aan te duiden bij gelegenheid van zijn troonsbestijging of bij zijn plechtige intrede in een belangrijke stad van het rijk. Mogelijk had Paulus dit laatste voor ogen wanneer hij schreef: ‘Want verschenen is (*epefanè*) de genade van God, bron van redding voor alle mensen’ (Titus 2,11). Deze verschijning verbond hij met ‘de verschijning (*epifaneia*) van de heerlijkheid van onze grote God en onze redder Jezus Christus’ (Titus 2,13). In Jezus is uiteindelijk God zichtbaar onder ons mensen verschenen en heeft Hij zijn heil aan ons geopenbaard. Jezus Christus en niemand anders is de volle openbaring van God op aarde.

Gebed

Almachtige, eeuwige God,
door de straal van een ster hebt U aan de wereld gemeld
dat uw Zoon is mens geworden.

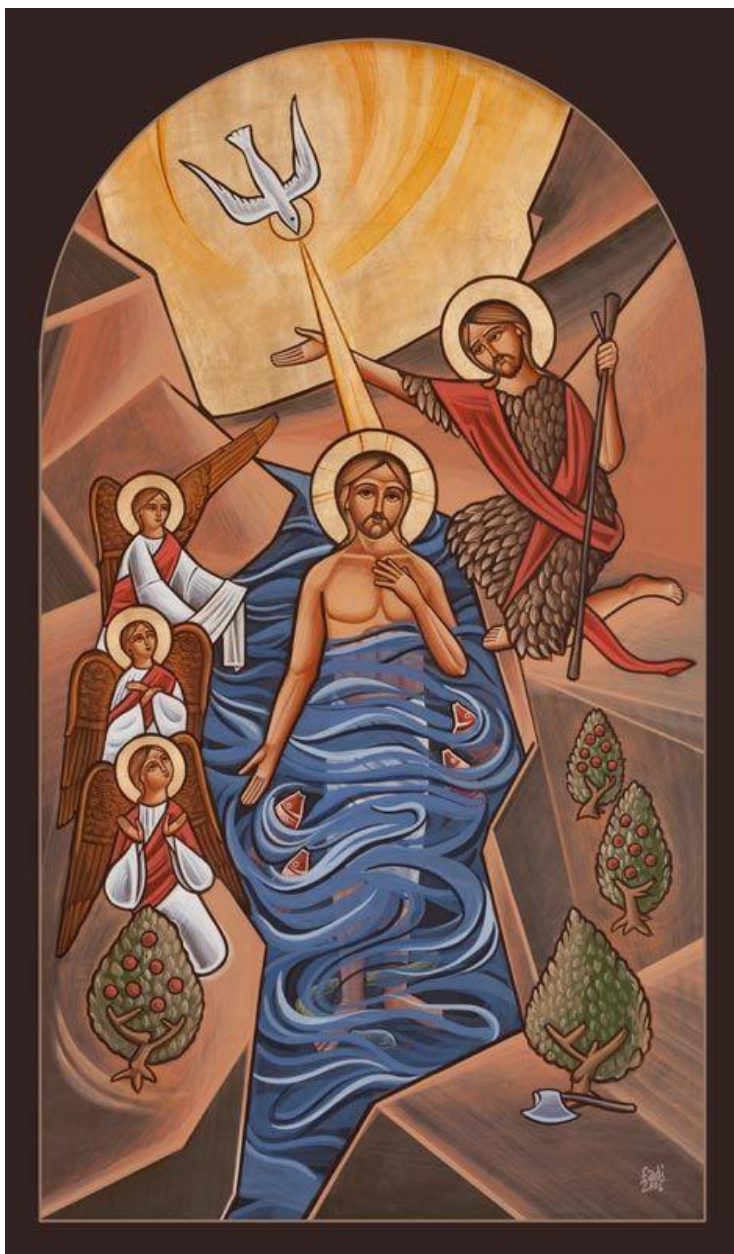
De wijzen uit het Oosten kwamen naar Hem toe,
de handen vol geschenken,
om U te aanbidden als kleine koning in de kribbe.

Wij willen U het goud brengen waarmee koningen worden gekroond
en de opstijgende wierook van ons gebed en onze aanbedding,
de mirre, de balsem, van onze liefde en ons medelijden.

Laat de ster aan de hemel blijven staan:
dat we nooit de weg verliezen
maar de schat naar U brengen
van ons geloof, onze hoop en onze liefde.

Kardinaal Godfried Danneels †

Zie: ukcopticicons.com

Feest van de doop van de Heer

Icoon

Net als ons vieren de Oosterse christenen het feest van de doop van Jezus in de Jordaan. De doop van Jezus is ook voor hen, misschien nog meer dan voor ons in het Westen, een belangrijk openbaringsfeest.

Volgens de traditie van het icoon schilderen mag God niet als een persoon voorgesteld worden op een icoon. In de plaats daarvan gebruikt men het beeld van een lichtstraal. Soms komt er uit die lichtstraal ook nog een hand: de hand van God. Op deze icoon zien we alleen een grote lichtbundel. Was dit ook niet het eerste wat God geschapen heeft: licht? En dat licht raakt Jezus aan, want Hij is het Licht der wereld. Dit getuigenis hoorden we al in de liturgie op eerste kerstdag. In die lichtbundel is er een duif terug te vinden. Het is de Geest van God die op Jezus neerdaalt. Maar het verwijst ook, zoals het licht, naar de schepping: toen fladderde de Geest van God over de wateren. De Geest die nu over Jezus fladdert, zegt in feite: kijk hier, hier wordt een nieuwe schepping tot stand gebracht in Jezus.

Op de oever staat Johannes de Doper. Hij is te herkennen aan zijn kameelharen jas. Hij predikte een doopsel van bekering. Hij spoorde mensen aan tot ommekeer in hun leven. Bewandel niet langer slechte paden, draag goede vruchten. Doe boete en bekeer u. Want zie, de bijl licht al aan de wortel. Nog even en dan komt Gods oordeel. Als je goed kijkt, vind je die bijl ook terug op de icoon. Ook bomen met goede vruchten. Maar Jezus, het Licht der wereld, Hij had toch geen bekering nodig? Op Hem is toch van toepassing was Jesaja in de eerste lezing van dit hoogfeest zegt? Hij zal juist gerechtigheid laten stralen en een licht zijn voor de volken. Waarom Hem dan dopen? De betekenis hiervan ligt verscholen in wat er nà de doop van Jezus gebeurt. De hemel ging open en God openbaarde Zich in drievoud. In de Oosterse liturgie zingt men dan ook op deze dag: 'De Drieëenheid van onze God heef Zich vandaag onafscheidelijk van elkaar als Vader, Zoon en H. Geest geopenbaard.' Op de icoon zie je dit verbeeld in lichtbundel, duif en Jezus. En er is meer. Het water van de Jordaan wordt voorgesteld als een donkere massa. Op sommige iconen heeft deze rivier veeleer iets van een spelonk.

Deze donkere spelonk staat voor de chaos, het kwaad en de dood. Jezus daalt uiteindelijk af in de duisternis om deze te overwinnen. Je zou kunnen zeggen – en dat wordt ook gezongen in de Oosterse liturgie – bij de doop reeds daalt Jezus af in een vochtig graf om vervolgens nieuw leven tot stand te brengen. Dit is uiteindelijk zijn levenszending van bovenaf aan Hem gegeven. De oosterse liturgie doet Jezus dan ook tot Johannes de Doper zeggen: 'Profeet, kom mij dopen... Ik heb mij verhaast om de vijand ten onder te brengen die verborgen is in het water, de prins van de duisternis, om de wereld te bevrijden van de kluwen door het eeuwige leven te schenken.' Als je goed kijkt naar het water, zie je, ondanks de donkere massa, dat er vissen in zwemmen. Wanneer Jezus in het donkere water afdaalt, reinigt en zegent Hij het water. Hij verandert het donkere water in een bron van leven. Vandaar de vissen. Ook op de oever schiet groen op. Heel de schepping wordt door Jezus vernieuwd. En de schepping, die is blij. Engelen treden Jezus tegemoet, om Hem lof toe te zingen. Dit doen ze met bedekte handen, uit eerbied, uit verering. En ze buigen respectvol het hoofd voor Jezus.

Die icoon met de doop van Jezus erop verbeeld voert ons uiteindelijk terug naar onze eigen doop. Ook wij mogen ons sindsdien geliefde kinderen van God noemen. Ook wij mogen sindsdien delen in die nieuwe schepping. En we worden geroepen om aan die nieuwe schepping mee gestalte te geven.

Petra Versnel-Mergaerts

Gebed

God van leven,
wij danken U voor Jezus,
die door water en vuur ging
en zijn levenstaak aanvaardde.
Help ons om zoals Jezus te kiezen voor U.
Maak ons sterk om onze opdracht uit te voeren.
Dat wij samen deze wereld omvormen
tot een nieuwe aarde, waar ruimte is voor velen.
Dit vragen wij U voor vandaag en alle dagen van ons leven. Amen.

René Hornikx